
Kyrkomötet
Tillsyns- och uppdragsutskottets betänkande 2009:8

Diakonkandidaternas moment 22

Sammanfattning

I motion 2009:83 föreslås att Kyrkomötet ska uppdra till Kyrkostyrelsen att utreda och komma med förslag till hur motsättningen mellan bestämmelserna i 32 kap. 1, 5 och 6 §§ i kyrkoordningen kan mildras. Mot bakgrund av det faktum att arbete med utbildningsreformen som rör just de förhållanden som motionärerna pekar på pågår samt att en avtalsbestämmelse tillkommit som reglerar introduktionstjänstgöring för diakoner bedömer utskottet att motionen ska avslås.

Innehåll

Sammanfattning.....	1
Utskottets förslag till kyrkomötesbeslut	3
Motionens förslag.....	3
Motion 2009:83 av Bo Hanson och Mary Österström	3
Bakgrund.....	3
Villkor för att vigas till diakon	3
Tidigare kyrkomöten.....	3
Pågående arbete i frågan	4
Utskottets överväganden.....	5

Kyrkomötet beslutar att avslå motion 2009:83.

Motionens förslag

Motion 2009:83 av Bo Hanson och Mary Österström

Kyrkomötet beslutar att uppdra till Kyrkostyrelsen att utreda och komma med förslag till hur motsättningen mellan bestämmelserna i 32 kap. 1, 5 och 6 §§ i kyrkoordningen kan mildras.

Bakgrund

Villkor för att vigas till diakon

Enligt 32 kap. 1 § i kyrkoordningen är den som har vigts till diakon i Svenska kyrkans ordning eller som förklarats behörig av ett domkapitel behörig att utöva uppdraget som diakon. I 2 § i samma kapitel anges de krav som ställs för att domkapitlet ska få behörigförklara någon som diakon. I 5 § fastställs att en biskop bara får viga den som domkapitlet godkänt i diakonexamen till diakon i Svenska kyrkan. Enligt 6 § får domkapitlet i diakonexamen pröva den som 1. har genomgått den utbildning och praktiska tjänstgöring som har fastställts av Kyrkostyrelsen och 2. ska tjänstgöra som diakon inom stiftet. Det sägs ingenting om att domkapitlet kan besluta om undantag från bestämmelsen. Dessa bestämmelser medför att diakonkandidater enbart kan vigas till diakoner i Svenska kyrkan om de har fått en anställning inom stiftet.

Tidigare kyrkomöten

Den första tjänstgöringen för en nyvigd präst är som pastorsadjunkt med stiftet som arbetsgivare. Någon motsvarande fastställd ordning finns inte för diakoner. Detta förhållande har varit föremål för behandling vid 2002, 2005, 2006 och 2007 års kyrkomöten.

I betänkandet TU 2002:4 Diakontjänster och diakonår behandlades motion 2002:62 i vilken föreslogs att Kyrkomötet skulle uppdra åt Kyrkostyrelsen att i samråd med stiften verka för att nyutexaminerade diakoner erhöll ett ”diakonår” inom stiftet på samma villkor som pastorsadjunkterna. Utskottet konstaterade i betänkandet att det, som motionärerna också framhöll, fanns problem vid tillämpningen av bestämmelserna i 32 kap. 6 § kyrkoordningen. Där sägs att endast den kan provas i diakonexamen som ”skall tjänstgöra som diakon inom stiftet”. Endast den som har genomgått diakonexamen får vigas till diakon. Samtidigt finns bestämmelser om att endast den kan anställas på en befattning som är diakonvigd. Utskottet noterade att vissa stift hade avsatt medel så att de kunde inrätta tillfälliga och tidsbegränsade tjänster för enstaka diakonkandidater som annars inte skulle kunna vigas. Andra stift hade inte några medel avsatta för åtgärder att detta slag. Enligt utskottet kunde goda skäl anföras för att det på denna punkt borde råda samma förhållanden i alla stift. Utskottet menade att det i regel hade gått att finna olika praktiska lösningar för att tillgodose kravet i 32 kap. 6 § kyrkoordningen. I enlighet med utskottets förslag beslutade Kyrkomötet att avslå motion 2002:62.

I motion 2005:68 föreslogs att Kyrkomötet skulle ge Kyrkostyrelsen i uppdrag att till Kyrkomötet 2006 ge underlag för beslut om ett introduktionsår för diakoner. I betänkandet TU 2005:7 Diakonernas ställning i Svenska kyrkan menade utskottet att det i rådande läge inte var möjligt att bifalla motions-

förslaget. I enlighet med utskottets förslag avslogs också motionen. I likhet med vad som var fallet vid 2002 års kyrkomöte bejakade utskottet att det finns problem med tillämpning av bestämmelserna i 32 kap. 6 § kyrkoordningen. Som bakgrund till utskottets ställningstagande till motionsförslaget redovisades ett pågående projekt om en förändrad utbildning och utbildningsorganisation. I motion 2006:62 föreslogs ett introduktionsår för diakoner efter vigningen. I betänkandet TU 2006:8 hänvisade Tillsyns- och uppdragsutskottet åter till den pågående utbildningsutredningen. Såväl motion 2005:68 som motion 2006:62 avslogs av Kyrkomötet.

I kyrkoordningsskrivelsen till 1999 års kyrkomöte (CsSkr 1999:1) konstaterade Svenska kyrkans centralstyrelse att det inte finns någon motsvarande utbildningstjänst i stiftet för diakoner som för präster. Vidare angavs att den närmare innebörden av bestämmelsen att en nyvigd diakon ska tjänstgöra som diakon inom stiftet, är en fråga som domkapitlet har att pröva. Det är inte direkt utsagt att det måste vara en tjänst med en församling, en samfällighet eller ett stift som arbetsgivare. I kyrkoordningsskrivelsen sägs följande:

Grundläggande är att var och en som vigts till tjänare åt evangelium i kyrkan skall ha en tydlig relation till kyrka och församling oavsett vilken anställningsform han eller hon har. Det avgörande för att behålla befogenheten att fullgöra ett uppdrag inom kyrkans ämbete är att den en gång kallade, vigde och sände prästen, biskopen eller diakonen är beredd att leva i enlighet med sina avgivna vigningslöften i den livslånga tjänsten. Döpet som den för alla gemensamma och grundläggande vigningen och att kyrkan fullgör sin kallelse och är närvarande genom alla som lever med i hennes liv riskerar att fördunklas om de som genom vigningen får ett särskilt uppdrag primärt skall fullgöra detta i arbetsuppgifter ”ute i samhället”. Vigning till samhällstjänst innebär risk för kvalitetstänkande i förhållande till de döpta och kan medföra svårigheter när det gäller att stärka den kallelse och det tjänande som kyrkans folk gemensamt har. Vid antagningen av kandidater att vigas till diakonens uppdrag behöver därför beaktas om det i den befattning som är aktuell finns möjlighet till en tydlig relation till församling och kyrka.

I motion 2007:38 föreslogs att det skulle göras en utredning med syftet att 32 kap. 6 § i kyrkoordningen skulle utvidgas till att gälla också tjänst i Svenska kyrkan närstående diakonala organisationer. Tillsyns- och uppdragsutskottet menade i betänkandet TU 2007:3 att den möjligheten redan finns och hänvisade till Läronämndens yttrande Ln 2007:3y där nämnden anför följande:

... den möjlighet som motionären föreslår redan finns. Biskop och domkapitel kan redan i dag inom stiftet antaga och viga till de tjänster som motionären nämner. Det viktiga i detta sammanhang är att vigning och tjänst hålls samman och att den som har blivit vigd står i en särskild relation till biskop och domkapitel. (Jfr Ln 1999:3).

Pågående arbete i frågan

I Svenska kyrkans utredningar 2007:2, *En förändrad utbildning för Svenska kyrkan*, föreslås att en sex till nio månaders handledd tjänstgöring ska införas och omfatta samtliga som utbildar sig till kyrkoarbetare, dvs. präster, diakoner och kyrkomusiker. Detta innebär för prästernas del en minskning av pastorsadjunksanställningen och för de andra yrkesgrupperna en helt ny obligatorisk anställningsform. Förslaget har varit ute på remiss och 51 av de 87 remissinstanserna som har yttrat sig i frågan instämmer i förslaget att en obligatorisk

handledd tjänstgöring ska införas. Arbetet med utbildningsreformer, och därmed också frågor kring nyvigda diakoners tjänstgöring, fortsätter på Kyrkokansliet. Vid sitt sammanträde den 11 maj 2009 beslutade Nämnden för utbildning, forskning och kultur att fastställa en handlingsplan som ska fungera som ett verktyg för det fortsatta arbetet. Vid samma sammanträde beslutade nämnden att inrätta ett utbildningsforum med uppgift att i framtiden fungera som tankesmedja för kyrkans utbildningar. Forumet ska bl.a. vara ett redskap för den fortsatta behandlingen av frågor som behöver bearbetas ytterligare.

Utskottets överväganden

Utskottets förslag: Kyrkomötet beslutar att avslå motion 2009:83.

Frågan kring det som motionärerna här kallar diakonkandidaternas moment 22 har varit föremål för behandling av utskott och kyrkomöte vid ett flertal tillfällen. Vi kan nu konstatera att ett viktigt steg framåt har tagits då en ny bestämmelse om anställningsform för diakoner införts i kollektivavtal genom tillägg till Särskilda bestämmelserna till Kyrkans AB.

Diakons tjänstgöring efter vigningen kan vara en introduktionsbefattning för nyvigd diakon. Denna tjänstgöring kan högst uppgå till 18 månader och ger inte någon företrädesrätt enligt 25 § LAS till fortsatt anställning efter detta.

Denna bestämmelse skapar förutsättningar för församlingarna att våga anställa en nyvigd diakon. Vi erfar att det i många stift finns goda exempel på hur stiftens understött församlingarna ekonomiskt för att skapa introduktionstjänster för diakoner. Enligt vår mening är det av stor vikt att stiftens även fortsättningsvis verkar för att diakonkandidater ges möjlighet till introduktionstjänstgöring i församling i de fall de inte lyckas få en annan anställning. Vi anser vidare att det är angeläget att arbetet med utbildningsreformen snarast leder till konkreta förslag.

Mot bakgrund av det faktum att arbetet med utbildningsreformen som rör just de förhållanden som motionärerna pekar på pågår samt att en avtalsbestämmelse tillkommit som reglerar introduktionstjänstgöring för diakoner bedömer vi att motionen ska avslås.

Uppsala den 24 september 2009

På Tillsyns- och uppdragsutskottets vägnar

Erna Arhag, ordförande

Anna Hjärtberg Wernqvist, sekreterare

Beslutande: Erna Arhag, ordförande, Margareta Carlenius, Göte Karlsson, Kerstin Björk, Sigvard Raask, Birgitta Halvarsson, Christina Schnackenburg, Gunnel Wingård Mellqvist, Inger Lif, Lennart Kjellin, Sven-E. Kragh, Hans-Olof Andrén, Carina Etander Rimborg, Jan Erik Ågren och Åke Blomqvist.

Övriga närvarande vid beslutstillfället: Sofija Pedersen Videke, Monica Köpsén, Sture Köhler, Jan-Olof Grönlund, Staffan Holmgren, Torbjörn Bolander, Emma Hedlundh, Febe Björklund, Karin Långström Vinge, Britta Broman, Bertil Murray och Inger Harlevi.

Biskoparna Hans-Erik Nordin och Antje Jackelén har deltagit i utskottets överläggningar.